

บทที่ 2

ประวัติความเป็นมา แนวความคิด ความหมาย ประเภทของการประกันภัย ความรับผิด ของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิด หมายถึง สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายอันเกิดแก่บุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น การประกันภัยความรับผิดจึงเป็นสัญญาประกันภัยเพื่อใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง (Indemnity Contract) ให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย

บุคคลผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นนั้นไม่อาจคิดเกินไปกว่าจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องชดเชยตามสัญญา¹

ผู้รับประกันภัยแม้จะได้ส่งเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้กับบุคคลผู้ได้รับความเสียหายแล้ว¹

จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประกันภัยความรับผิดเป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งซึ่งมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 ถึงมาตรา 882 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปและถือว่าเป็นการเป็นการประกันภัยคำจนซึ่งมีบทบัญญัติเฉพาะอยู่ในมาตรา 887 ถึงมาตรา 888 อาจกล่าวได้ว่า การประกันวินาศภัย คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อเกิดภัยตามที่รับประกันภัยไว้และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นซึ่งความเสียหายนั้นอาจประมาณเป็นราคาสินได้ โดยผู้เอาประกันภัยตกลงจะส่งเงินจำนวนหนึ่งซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกัน (Premium) ให้แก่ผู้รับประกันภัยเป็นการตอบแทน แต่วัตถุประสงค์ของการประกันภัยความรับผิดไม่ใช่เพื่อกู้มครองความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งสามารถตีราคาเป็นเงินได้ของผู้เอาประกันภัย

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 887.

แต่มุ่งให้ความคุ้มครองความรับผิดตามกฎหมายในความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์ของบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัยอันเป็นความรับผิดตามกฎหมายแพ่งที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกนั้น

การประกันภัยความรับผิดมีประวัติความเป็นมาไม่ยาวนานนัก หากเทียบกับการประกันภัยประเภทอื่น แต่ในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของสังคมเมืองมากขึ้น การประกันภัยความรับผิดมีปรากฏขึ้นภายหลังจากการที่มีการประกันภัยประเภทอื่นๆ เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นส่งผลให้มีผู้ได้รับความเสียหายและบาดเจ็บมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการให้มีการประกันภัยความรับผิดมากขึ้นและจากแนวคิดพื้นฐานที่ว่าความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายเป็นความเสี่ยงภัยที่อาจโอนไปยังผู้รับประกันภัยได้และถือเป็นวินาศภัย (Non-life) เพราะความรับผิดตามกฎหมายมีผลกระทบต่อความสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) และสามารถประมาณราคาเป็นเงินได้ สำหรับการประกันภัยความรับผิดในต่างประเทศและในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาและการเริ่มต้นที่แตกต่างกัน

2.1 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศ

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Liability Insurance) จัดเป็นประเภทหนึ่งของการประกันภัยความรับผิด อันหมายถึง สัญญาประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นกับบุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น การประกันภัยความรับผิดจึงเป็นสัญญาประกันภัยเพื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง (Indemnity Contract) ให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย

เมื่อราวสามพันปีก่อนคริสต์ศักราช พ่อค้าชาวจีนได้คิดใช้หลักของการประกันภัยขึ้น โดยพ่อค้าเหล่านั้นได้ประกันต่อความเสียหายของสินค้าราคาแพงที่ขนส่งทางเรือตามลำน้ำแยงซีเกียง ภัยที่ประกันคือภัยจากหินใต้น้ำและกระแสน้ำเชี่ยวในแม่น้ำ สินค้าดังกล่าวบางครั้งก็เป็นทรัพย์สินทั้งหมดที่พ่อค้ามีอยู่ เมื่อมีความกลัวต่อความเสียหาย พ่อค้าจึงได้ประกันภัยไว้โดยกระจายโอกาสที่จะเกิดหายนะออกไป

นอกจากนี้ยังมีบันทึกอีกทางหนึ่งว่า ชาวบาบิโลนซึ่งอาศัยอยู่ริมแม่น้ำยูเฟรติสเมื่อประมาณ ห้าพันปีล่วงมาแล้ว ได้ผลิตสินค้าออกขายและให้ลูกจ้างหรือข้าทาสไปเร่ขายสินค้าตามเมืองต่างๆ เมื่อการค้าขายเจริญขึ้นจึงเปลี่ยนมาใช้พ่อค้าเร่ พวกพ่อค้าเร่นี้ต้องมอบทรัพย์สิน ภรรยา และบุตรที่อยู่ทางบ้านให้พ่อค้าเป็นประกัน โดยมีข้อสัญญากันว่าถ้าใครที่ไดรับนั้นพ่อค้าเร่ต้องแบ่งให้พ่อค้าเจ้าของสินค้าครึ่งหนึ่ง หากพ่อค้าเร่หนีไปหรือถูกโจรปล้นเอาสินค้าไปหมดบรรดาทรัพย์สินจะถูกพ่อค้าริบ และภรรยาและบุตรจะตกเป็นทาสไปด้วย ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวทำให้พ่อค้าเร่เกิดความไม่พอใจและแข็งข้อขึ้น ในที่สุดจึงตกลงเงื่อนไขใหม่ว่า ถ้าความสูญเสียมิใช่ความผิดของพ่อค้าเร่หรือพ่อค้าเร่มิได้เพิกเฉยต่อการป้องกันรักษาสินค้าอย่างเต็มที่แล้วให้ถือว่าพ่อค้าเร่ไม่มี ความผิด พ่อค้าเจ้าของสินค้าจะริบทรัพย์สิน ภรรยาและบุตรไม่ได้ ข้อตกลงนี้ได้ใช้มาอย่างแพร่หลายในการค้าสมัยนั้น นับได้ว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของการประกันภัยในสมัยโบราณ

ต่อมาชาวกรีกได้รับความคิดของชาวบาบิโลนมาใช้ในการเดินเรือของตนในราวสามพันปีมาแล้ว คือยอมให้เอาเรือหรือสินค้าของตนเป็นประกันเงินกู้ที่ต้องกู้ยืมจากนายทุนมาในการจัดซื้อสินค้า โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าเรือหรือสินค้านั้นไม่กลับท่า เจ้าหนี้จะมาเรียกร้องหนี้สินคืนจากเจ้าของเรือไม่ได้ นับได้ว่าการประกันภัยทางทะเลได้เริ่มในระยนี้ ซึ่งได้ถึงกับมีการจัดตั้งเป็นสถาบันการประกันภัยทางทะเลในกรุงเอเธนส์สมัยนั้น

ทางด้านประกันชีวิตนี้ ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่ามีการเริ่มกันตั้งแต่เมื่อใด ทราบกันเพียงว่าชาวกรีกและชาวโรมันในสมัยโบราณใช้วิธีบริจาคเงินช่วยในการทำศพด้วยการเก็บเงินจากคนที่ไปโบสถ์ในวันอาทิตย์คนละเล็กคนละน้อยเป็นรายเดือน เพื่อเป็นการช่วยเหลือในการทำศพผู้ตาย และต่อมาได้จัดตั้งสมาคมรับประกันในหมู่พวกทหารขึ้น สมาชิกที่ตายจะได้เงินสำหรับทำศพ และจะได้รับเงินบำนาญเมื่อถึงวัยชรา เป็นต้น พฤติการณ์เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการประกันชีวิตขึ้นแล้วในสมัยโบราณ

เหตุการณ์ต่างๆ ที่ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการประกันภัยในสมัยโบราณดังกล่าว คงเป็นวิธีการง่ายๆ ปราศจากแบบแผนหรือระเบียบที่แน่นอน จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งธุรกิจประกันภัยในรูปของบริษัทการค้าขึ้นเมื่อราว พ.ศ.1853 ที่เมือง Flanders ในอิตาลี และในช่วงศตวรรษนั้นการค้าขายทางทะเลมีความสำคัญที่สุด ได้มีสัญญาประกันภัยฉบับแรกได้ถูกบันทึกไว้ปรากฏอยู่ สัญญาประกันภัยทางทะเลเกี่ยวกับสินค้าของเรือซานตาอาลา ที่เมืองเจนัว ในปี พ.ศ. 1890 และในปี พ.ศ.2117 พระนางเอลิซาเบธแห่งประเทศอังกฤษได้ตรากฎหมายจัดตั้งหอประกันภัยขึ้นสำหรับขายกรมธรรม์ประกันภัยทางทะเล ทำให้ธุรกิจประกันภัยของอังกฤษได้เจริญก้าวหน้าวิวัฒนาการเรื่อยมา เริ่มตั้งแต่ดำเนินงานในรูปสำนักงานจนเป็นสมาคม สัญญา

ประกันภัยของอังกฤษฉบับแรกที่บ้านทีกไว้คือ “The Broke Sea Insurance Policy” ซึ่งเก็บรักษาไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2190²

ในส่วนประวัติของการประกันภัยความรับผิด มีประวัติความเป็นมาไม่ยาวนานนักเมื่อเทียบกับการประกันภัยประเภทอื่นๆ เนื่องจากประกันภัยความรับผิดได้พัฒนาการเกิดขึ้นภายหลังจากประกันภัยประเภทอื่นๆ ในสมัยยุคเริ่มแรกของการประกันภัยที่ยังไม่มีการประกันภัยความรับผิด อาจมีสาเหตุมาจากระบบเศรษฐกิจยังไม่ซับซ้อน ความรับผิดตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยยังมีไม่มากนัก ในอดีตเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันโดยการขนส่งทางทะเล ต้องการโอนการเสี่ยงภัยจึงเกิดเฉพาะภัยธรรมชาติและโจรผู้ร้าย ทำให้ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่นตามกฎหมายยังมีไม่มากนัก สังคมในยุคนั้นจึงยังไม่ต้องการความคุ้มครองความเสี่ยงภัยประเภทนี้ (Need of Liability Insurance) ประกอบกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่มีน้อย ไม่มีบทบัญญัติที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้อย่างแพร่หลายเช่นในปัจจุบัน ในส่วนของประชาชนเองก็ยังไม่รู้จักและไม่มีความสำนึก (Claim Consciousness) เพียงพอในการเรียกร้องค่าเสียหาย³

เมื่อต้นศตวรรษที่ 18 อันเป็นระยะเวลาเดียวกับที่พระราชบัญญัติประกันภัยทางทะเลฉบับแรกของอังกฤษประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1745 ได้มีผู้คิดระบบการประกันภัยต่อขึ้นใช้ในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก เนื่องมาจากการรับประกันวินาศภัยเป็นการกระจายการเสี่ยงภัยจากผู้เอาประกันภัยคนหนึ่งไปยังผู้เอาประกันภัยหลายๆคน ซึ่งเสี่ยงภัยประเภทเดียวกันในวัตถุที่เอาประกันที่มีสภาพคล้ายคลึงกันตามกฎหมายของการเฉลี่ย (Law of Average) แต่การกระจายการเสี่ยงภัยดังกล่าวก็ให้ความคุ้มครองไม่เพียงพอในกรณีที่วินาศภัยที่เกิดขึ้นนั้นวัตถุที่เอาประกันภัยมีราคาสูงมากเกินความสามารถของผู้รับประกันภัยจะกระจายความเสี่ยงภัยในระหว่างผู้เอาประกันภัยได้ เช่น การรับประกันภัยเรือบรรทุกสินค้าที่มีราคาหลายร้อยล้านบาท ซึ่งความรับผิดของผู้รับประกันภัยในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหากวินาศภัยตามสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นมีจำนวนมหาศาลเกินกำลังความสามารถที่ผู้รับประกันภัยจะจ่ายได้ ดังนั้นจึงได้มีการคิดค้นการกระจายความเสี่ยงภัยตามสัญญาที่มีจำนวนความรับผิดมากๆ ไปยังผู้รับประกันภัยด้วยกันซึ่งเรียกว่าการประกันภัยต่อ (Reinsurance) หมายถึงผู้รับประกันภัยคนแรก (Ceding Company) ซึ่งได้รับการประกันภัยทรัพย์สินที่มีราคาสูงมากไว้จากผู้เอาประกันภัย ได้ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดของตนตามสัญญาประกันภัยฉบับแรกไว้กับผู้รับประกันภัยคนต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

² ไชยศ เหมะรัชตะ. (2551). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. หน้า 6-7.

³ พิพัฒน์ เทพย์ปฏิพัทธ์. (2537). การประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อสาธารณะชน เอกสารการสอนชุดวิชาประกันวินาศภัย 2 หน่วยที่ 9-25. หน้า 6.

เห็นได้ว่าการประกันภัยต่อมีลักษณะคล้ายๆ กับการประกันภัยความรับผิด โดยผู้รับประกันภัยคนแรก (Ceding Company) เป็นคู่สัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยต่อเช่นเดียวกับการประกันภัยธรรมดาทั่วไป กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยคนแรก เป็นผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัยต่อเป็นผู้รับประกันภัย โดยมีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย (Subject Matter) เป็นความรับผิด (Liability) ที่ผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องมีต่อผู้เอาประกันภัยเฉพาะส่วนที่ได้รับประกันภัยต่อเหล่านั้น ผู้เอาประกันภัยต่อไม่ได้ตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นผู้รับประกันภัยรายแรก ปัจจุบันการประกันภัยต่อเป็นการประกันภัยระหว่างประเทศที่สำคัญซึ่งทำให้ผู้รับประกันภัยของประเทศหนึ่งกระทำธุรกิจประกันภัยข้ามประเทศไปยังอีกประเทศหนึ่งด้วยรูปแบบและวิธีการที่เป็นหลักสากลของการประกันภัย อันเป็นการถ่ายเทข้อมูลและเทคนิคการประกันภัยจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นการติดต่อร่วมมือระหว่างผู้รับประกันภัยในประเทศต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์ประสานประโยชน์ในธุรกิจประกันภัยที่ตนมีความรับผิดชอบร่วมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งกว่าการประกันภัยประเภทอื่น⁴

ในปี พ.ศ. 2433 (ค.ศ.1840) ได้มีการออกกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิด เป็นความรับผิดตามกฎหมาย สำหรับคุ้มครองร้านค้าซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยจากการสูญเสียทางการเงิน แต่กรมธรรม์ชนิดดังกล่าวก็ยังไม่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้เริ่มแพร่หลายอย่างกว้างขวาง

จนกระทั่งในปี ค.ศ.1929 ได้เกิดคดีที่ถูกค้าได้เรียกร้องความเสียหายจากผู้ประกอบอาชีพขึ้น ซึ่งเป็นคดีระหว่าง Humphrey และ Bowers ในประเทศอังกฤษ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของเรือได้ร้องขอให้สมาคมเรือตรวจสอบเรือของตน เพื่อจดทะเบียนเรือโดยทางสมาคมได้ส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและออกหนังสือรับรองว่า เรือที่ตรวจสอบนั้นอยู่ในสภาพดีมีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยสมาคมจดทะเบียนเรือเป็นประเภทชั้นหนึ่ง (A1) ซึ่งโจทก์ได้จ้างลูกเรือและตกแต่งเรือเพิ่มเติมโดยเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ต่อมาโจทก์พบว่าเสาเรือที่เก็บบอยู่พังไม่สามารถใช้การได้ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทำให้เรือลอยออกทะเลไม่ได้ โจทก์จึงฟ้องจำเลย (ผู้สำรวจ) ว่าประมาทเลินเล่อในการตรวจสอบสภาพทำให้โจทก์เสียหาย แต่โจทก์แพ้ โดยมีเหตุผลว่าผู้สำรวจเป็นลูกจ้างของคณะกรรมการสมาคม ซึ่งให้อำนาจในการหาข้อมูลเพื่อการแยกประเภทเรือในการจดทะเบียน และไม่มีสัญญาว่าจ้างหรือนิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และจำเลย ดังนั้นแม้ว่าจำเลยไม่มีความระมัดระวังหรือเลินเล่อก็ไม่มีความผิดต่อโจทก์

⁴ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2529). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย. หน้า 166-168.

ต่อมาในปี ค.ศ.1939 คดีระหว่าง Oldgate Estimate Ltd. และ Tophis and Harding and Russell โจทก์ได้ซื้ออาคารห้องพัสดุ 1 หลัง ต้องการนำมาแบ่งขาย โจทก์จึงให้จำเลยประเมินราคาทรัพย์สินซึ่งต่อมา ปรากฏว่าการประเมินราคาของจำเลยผิดพลาดทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนมากสำหรับความประมาทเลินเล่อในการประเมินราคาของจำเลยแต่โจทก์แพ้ ด้วยเหตุผลว่าไม่มีสัญญาจ้าง ดังนั้น จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบในความผิดพลาดของตน

ในปี ค.ศ.1951 คดีระหว่าง Candler และ Crane Christmas จำเลยได้ให้สมุห์บัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีของตนจัดเตรียมบัญชีและงบดุล เพื่อจัดส่งจะขายบริษัท โจทก์ได้มาซื้อบริษัทจำเลยโดยเชื่อหลักฐานตามบัญชีและงบดุลมีจำเลยจัดเตรียมให้ ต่อมาโจทก์พิสูจน์ได้ว่า บัญชีที่จัดเตรียมมาให้นั้นคำนวณผิดพลาด ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์จึงฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อสมุห์บัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชีแต่โจทก์แพ้ โดยเหตุผลว่า สมุห์บัญชีจัดทำข้อมูลให้บริษัทจำเลยไม่มีหน้าที่ระมัดระวังให้โจทก์

จากเหตุการณ์คดีที่ผ่านมา พอสรุปได้ว่า ความรับผิดที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องเกิดจากการผิดสัญญาซึ่งอธิบายได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องกระทำโดยมีผลกระทบระมัดระวังตามสมควรแห่งวิชาชีพตน หากประมาทหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้วทำให้เกิดความเสียหายต่อลูกค้า ลูกค้าจึงสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

ในปี 1963 เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในขบวนการยุติธรรม จากการตัดสินของศาลฎีกาของอังกฤษคดีระหว่าง Hedley Byrne and Co., Ltd. และ Hesser and Partuer Ltd. โดยตัดสินว่าความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพได้ขยายรวมไปถึงบุคคลภายนอก ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีสัญญาต่อกันก็ตาม โดยให้เหตุผลว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นบุคคลซึ่งเชี่ยวชาญในอาชีพของตนและต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบุคคลอื่นๆ จากการให้คำแนะนำให้ข้อมูลในการดำเนินธุรกิจปกติหรือตามวิชาชีพของตนจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ตามกฎหมายในการระมัดระวังการให้คำตอบหรือการกระทำดังกล่าว เพราะเขาเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจเชื่อถือตามความสามารถหรือความชำนาญพิเศษหรือคำตัดสินของเขาได้รับความเชื่อถืออย่างองอาจได้และหน้าที่ดังกล่าวยังคงมีอยู่แม้ว่าจะไม่มีสัญญาระหว่างกัน ดังนั้น หากคดี Crane Christmas เกิดขึ้นในปัจจุบันแล้ว สมุห์บัญชีจะต้องชดใช้ความเสียหายจากหลักคำตัดสินดังกล่าวซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในปัจจุบัน⁵

⁵ สากล ธนสัตยาวิบูล. (2535). เอกสารประกอบการสอนวิชา หลักการประกันภัย. หน้า 234-237.

2.2 ประวัติและความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

เมื่อได้ทราบประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในต่างประเทศแล้วในหัวข้อต่อไปผู้เขียนจะได้นำเสนอประวัติความเป็นมาของวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

ในอดีตกาลงานสถาปัตยกรรมในประเทศไทยเกิดขึ้นจากความคิดและฝีมือของ “ช่าง” ผู้ทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากความรู้ทางการก่อสร้าง ร่วมกับการคิดในการออกแบบ คนไทยทั่วไปในอดีตมีความเป็นช่างอยู่ในสายเลือด คนส่วนใหญ่มีความรู้ในทางช่างไม้ และการปลูกสร้างบ้านเรือน ถ้ามีฝีมือและมีความชำนาญพอก็สามารถทำการก่อสร้างและยึดถือเป็นอาชีพได้

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาดำเนินกิจการด้านการค้าและอุตสาหกรรมที่มีการก่อสร้างโรงงาน โรงสี โรงเลื่อย อุต่อเรือ ห้างร้าน และที่พักอาศัยของชาวตะวันตก รวมทั้งมีการก่อสร้างอาคารของทางราชการและพระราชวังที่มีรูปแบบตะวันตกขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

การประกอบอาชีพสถาปัตยกรรมในช่วงนั้นจึงมีข้อจำกัดขึ้น มิใช่เป็นวิชาชีพที่ใครๆก็ได้เสมอไปดังเช่นในเวลาที่ผ่านมา แต่ต้องการผู้ซึ่งมีความรู้เฉพาะในด้านการออกแบบและด้านเทคนิคที่เป็นสากลมากขึ้น เริ่มมีการแยกหน้าที่รับผิดชอบกันระหว่างสถาปนิกและวิศวกร เริ่มมีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นตัวแทนตนให้เห็นชัดเจนมากขึ้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการติดต่อค้าขายกับประเทศตะวันตกอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ช่างไทยในช่วงเวลานั้นส่วนมากเป็นผู้ร่วมงานหรือปฏิบัติงานภายใต้การดำเนินของช่างชาวตะวันตกทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญทางการออกแบบก่อสร้างสถาปัตยกรรมแบบสากลจากช่างชาวตะวันตก ด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมในช่วงเวลานั้นค่อนข้างเป็นที่รู้จักกันพอสมควรในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เริ่มมีการบัญญัติคำว่า “สถาปัตยกรรม” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานคำแปลจากคำว่า “Architecture” ส่วนคำว่า Architect พระราชทานคำว่า “สถาปนิก” และต่อมาเปลี่ยนเป็น “สถาปนิก”

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีนักเรียนไทยออกไปศึกษาวิชาสถาปัตยกรรม ณ ประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสด้วยทุนรัฐบาลหรือทุนส่วนตัว เมื่อสำเร็จการศึกษาก็กลับเข้ามารับราชการในหน่วยงานที่

เกี่ยวกับการออกแบบแผนที่สถาปนิกต่างชาติ รวมทั้งได้มีการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็น การส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น⁶

การศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตร์สมัยใหม่ในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2473 หลังจากอาจารย์นารถ โพธิประสาท สำเร็จการศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมจากมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ และเดินทางกลับมาเป็นอาจารย์สอนวิชาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่โรงเรียนเพาะช่าง จนพัฒนามาเป็นแผนกสถาปัตยกรรมในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและก่อตั้ง เป็นคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ณ สถาบันเดิมในที่สุด⁷

ในพ.ศ.2479 เริ่มมีพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง เพื่อใช้ควบคุมการก่อสร้างอาคาร ต่างๆ ให้ได้ผลทางด้านความมั่นคงแข็งแรง การอนามัย การสุขาภิบาล การป้องกันอัคคีภัยและการ วางผังเมือง นอกจากนั้นยังมี เทศบัญญัติเทศบาลนครกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้าง อาคารพุทธศักราช 2483 ออกตามมาเพื่อบังคับใช้กับอาคารที่ขออนุญาตปลูกสร้างในเขตเทศบาล แต่ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคารประกาศใช้ไปแล้ว วิชาชีพสถาปนิกก็ยังเป็น วิชาชีพที่ไม่ถูกควบคุมตามกฎหมาย จนถึงปี พ.ศ.2508 จึงได้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพ สถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 ประกาศใช้ เพื่อควบคุมการทำงานของสถาปนิกไทยทั่วประเทศ และการ พัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เป็นไปอย่างมีระบบ รัฐบาลได้ประกาศบังคับใช้ กฎกระทรวงฉบับ ที่ 4 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อกำหนดมารยาทแห่งวิชาชีพของผู้ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมขึ้น เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานควบคุมการประกอบวิชาชีพ สถาปัตยกรรมมาโดยตลอดเป็นเวลา 23 ปี จนเมื่อถึงปี พ.ศ. 2534 รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ได้ยกเลิกกฎกระทรวงนี้ใหม่โดยประกาศ กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2534) ออกตามความใน พระราชบัญญัติฉบับข้างต้นขึ้นทดแทน ซึ่งมีเนื้อหาหลักเพื่อกำหนดมารยาทแห่งวิชาชีพของผู้ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้รวม 17 ข้อ โดยตัดเนื้อหาที่ระบุว่า ห้ามสถาปนิกกระทำการ รับเหมาก่อสร้าง จากเดิมออก เพื่อให้รองรับกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมวิชาชีพซึ่งนับเป็น การแก้ไขเพียงครั้งเดียวที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น สถาปนิกทั้งหลายได้ใช้มารยาทแห่งวิชาชีพนี้ เป็น กรอบปฏิบัติวิชาชีพมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการควบคุมการประกอบ วิชาชีพสถาปัตยกรรม (กส.)

จนกระทั่งปี พ.ศ.2543 ได้มีการประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ.2508 และให้ใช้พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 ขึ้นแทน พระราชบัญญัติฉบับนี้มี

⁶ ไตรวัฒน์ วิริยศิริ. (2553). เอกสารการอบรมผู้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม “การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม.” หน้า 1-2.

⁷ ฐนิช กิตติอำพน. (2549). 20 คำถามกับจรรยาบรรณสถาปนิก. หน้า 5-6.

วัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้มีการควบคุมดูแลการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกในสาขาสถาปัตยกรรมควบคุมต่างๆ 4 สาขา ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเอง เพื่อให้สถาปนิกได้มีโอกาสกำกับดูแลการทำงานของคนในวิชาชีพเดียวกันอย่างอิสระให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาสถาปนิกจะได้มาจากการเลือกตั้งทั่วไปจำนวน 15 ท่าน ประกอบด้วยตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพ 4 สาขาจำนวน 10 ท่าน และตัวแทนจากคณาจารย์จากสถาบันการศึกษาอีก 5 ท่าน นอกจากนี้ยังมีกรรมการสภาสถาปนิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทยอีกจำนวน 5 ท่าน จึงครบองค์ประกอบตามกฎหมาย

2.2.2 ความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

ความหมายของคำว่าวิชาชีพและคำว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีความหมายดังนี้

2.2.2.1 ความหมายของวิชาชีพ

คำว่า “วิชาชีพ” มาจากคำว่า “Profession” ในภาษาอังกฤษซึ่งมาจากคำกริยา “to profess” ในภาษาละติน Pro + fateri แปลว่ายอมรับหรือยอมรับว่าเป็นของตน Oxford Advanced Dictionary ให้คำแปล Profession ว่า “อาชีพโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องมีการศึกษาขั้นสูง และการศึกษาอบรมเป็นพิเศษ เช่น กฎหมาย สถาปัตยกรรม แพทย์ การศาสนา” หรือหมายความว่า กลุ่มบุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพใดโดยเฉพาะก็ได้ Webster Dictionary ให้คำแปล Profession ว่า “อาชีพซึ่งต้องมีการอบรมขั้นสูงในศิลปศาสตร์ (Liberal Art) หรือวิทยาศาสตร์ (Science) ซึ่งโดยปกติเป็นงานในทางความคิด (Mental) มากกว่ากำลังกาย (Manual) เช่น การสอนวิศวกรรม การเขียนบทความ โดยเฉพาะวิชาแพทย์ กฎหมาย การศาสนา ซึ่งเคยเรียกว่าวิชาชีพของผู้รู้ (the learned profession) หรือผู้คงแก่เรียน” ซึ่งหมายความว่ารวมสรุปว่าเป็นการหาเลี้ยงชีพด้วยการใช้ความรู้ที่ต้องศึกษาอบรมทางความคิดเป็นพิเศษ⁸

เมื่อประมาณกว่า 50 ปีก่อน กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ แปลคำว่า “Profession” ว่า “อาชีพปฏิบัติ” แต่คำแปลนี้ไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ในปัจจุบันมีคำแปลที่รู้จักกันแพร่หลายได้แก่คำว่าวิชาชีพ

วิชาชีพ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542⁹ หมายความว่า วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น วิชาชีพแพทย์ วิชาช่างไม้และวิชาช่างยนต์

⁸ พนารัตน์ เถลิวุฒิสักดิ์. (2543). ความรับผิดชอบทางแพ่งเนื่องจากการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกรในโครงการก่อสร้าง. หน้า 55-56.

⁹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542). หน้า 1073.

Oxford English Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” หมายถึง อาชีพ (Vacation) ที่อาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ จากการศึกษาในด้านใดด้านหนึ่งมาใช้ประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพภายใต้ศิลปวิทยาการที่ได้ศึกษามานั้น¹⁰

ใน Law Dictionary ของ Jame A. Ballentine¹¹ ได้ให้ความหมายของคำว่า “profession”¹² ไว้ว่า ผู้ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความรู้โดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากผู้มีทักษะทั่วไป การปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับการเรียนการปฏิบัติที่แตกต่างกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป และนำความรู้มาปรับใช้ในการประกอบอาชีพกับบุคคลอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชีพนั้นๆ

อาจารย์จิตติ ดิงศกัณฑ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” หมายถึง งานที่ต้องใช้ความรู้พิเศษทางวิชาการในส่วนความคิด ไม่ใช่ในทางกำลั้กาย มีลักษณะอาชีพที่ผูกขาดซึ่งทำได้แต่บุคคลผู้มีคุณสมบัติอันศึกษาอบรมโดยเหมาะสม เช่น แพทย์ กฎหมาย บัญชี หนายความ รวมถึงวิชาชีพอื่นๆ ด้วย เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร เป็นต้น¹³

อาจารย์บัญญัติ สุชีวะ กล่าวว่า “วิชาชีพ” (Profession) หมายถึง อาชีพที่ต้องมีการศึกษาขั้นสูง มีการอบรมเป็นพิเศษ และมีเจตนาเพื่อรับใช้ประชาชน วิชาชีพนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น กฎหมาย แพทย์สถาปัตยกรรม วิศวกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ผู้พิพากษาผู้ตัดสินคดีได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “วิชาชีพ” ไว้ เช่น คดี Carr V. Inland Revenue Commissions ผู้พิพากษา Du Pracq L.J. กล่าวว่า ผู้ที่จะประกอบ “วิชาชีพ” ได้นั้น ต้องเป็นผู้มีทักษะ ความสามารถหรือมีคุณสมบัติพิเศษ ที่ได้มาจากการฝึกฝนจนมีประสบการณ์และต้องมีความระมัดระวังในการทำงาน เพราะบุคคลทั่วไปย่อมต้องการผู้ประกอบวิชาชีพที่มีทักษะ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาชีพนี้มิใช่ว่าบุคคลทั่วไปจะสามารถประกอบอาชีพได้¹⁴

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “Profession” จึงหมายถึง อาชีพที่ต้องผ่านการฝึกฝนอบรมเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องผ่านการฝึกฝนอบรมเป็นเวลานานหลายปี วิชาชีพเหมือนกับอาชีพอื่นในแง่

¹⁰ Oxford English Dictionary. (Reprinted 1991). SECOND EDITION Volume XII. p.573.

¹¹ Jame A. Ballentine. (1948). *Law Dictionary*. p.1028.

¹² Profession. The word implies professed attainment in special knowledge as distinguished from mere skill. A practical dealing with affairs as distinguished from mere study or investigation, and an application of such knowledge to uses for others as a vacation, as distinguished from its pursuit for its own purposes.

¹³ จิตติ ดิงศกัณฑ์. (2523). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 1*. หน้า 1722.

¹⁴ Rupert M. Jackson. (1982). *Professional Negligence*. p. 1-2.

ที่ว่าเป็นอาชีพเหมือนกันแต่ไม่ได้หมายความว่าการทำงานมาหาเงินอย่างเดียวแต่อาจหมายถึงงานประจำชีวิตก็ได้

ลักษณะพิเศษที่ทำให้เห็นว่าเป็นวิชาชีพ (Profession) ได้จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ลักษณะทั่วไปของการทำงานต้องอาศัยทักษะ ฝีมือและความชำนาญ เป็นส่วนสำคัญในการทำงาน โดยต้องผ่านการเรียนรู้ ฝึกฝนทั้งทฤษฎีและทางปฏิบัติก่อนที่จะมาปฏิบัติงานจริง
- 2) การประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องอยู่ในกรอบจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยต้องมีต่อทั้งผู้มาใช้บริการ ต่อชุมชนหรือต่อสังคม
- 3) มีการรวมตัวกันเป็นสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพ มีการวางระเบียบแบบแผนมีการกำหนดมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ
- 4) สถานภาพของผู้ประกอบวิชาชีพมักมีสถานภาพสูงในสังคม บุคคลใดจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพได้ต้องผ่านการรับรองสถานภาพโดยองค์กรของรัฐก่อน¹⁵

ในสมัยต่อมาความหมายของคำว่า Profession ขยายขอบเขตกว้างขึ้น หมายความว่ารวมถึงอาชีพอื่นๆ ที่ต้องมีการร่ำเรียนเป็นวิชาชีพชั้นสูง และใช้เวลาในการศึกษาอบรมกันเป็นเวลานานปี เช่นวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรม และบัญชีชั้นสูง ซึ่งวิชาชีพดังกล่าวนี้ก็มีการเรียกกันว่าเป็นวิชาชีพเหมือนกัน ซึ่งสาขาวิชาชีพเหล่านี้ก็พยายามเลียนแบบจรรยาบรรณของแพทย์และนักกฎหมาย ตลอดจนมีการพัฒนาขนบธรรมเนียมในการประกอบวิชาชีพ และบัญญัติมาตรฐานความประพฤติสำหรับวิชาชีพของตนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อให้มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับวิชาชีพดั้งเดิมทั้งสาม ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและถือว่าเป็นวิวัฒนาการของสังคมอย่างหนึ่ง¹⁶

2.2.2.2 ความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

เนื่องจากวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นวิชาชีพควบคุม จึงมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ ดังนั้นในการศึกษาถึงความหมาย ขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น สามารถพิจารณาได้จากพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 โดยมีรายละเอียดดังนี้

¹⁵ Ibid.

¹⁶ ธนะชัย มีผดุง. (2538). คำอธิบายหลักเกณฑ์การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505. หน้า 1-2.

ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543¹⁷ ได้ให้ความหมายของคำว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไว้ว่า “วิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549¹⁸ ซึ่งประกาศตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 โดยกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวได้แบ่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกเป็น 4 สาขา และได้ให้กำหนดคำนิยามไว้ ดังนี้

1) สาขาสถาปัตยกรรมหลัก หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร

2) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง ชุมชนเมือง ชุมชน และโครงการกลุ่มอาคารที่มีการใช้งานประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท รวมถึงการวางแผนเพื่อกำหนดกิจกรรม พื้นที่ ขนาด ความหนาแน่น ความสูง ที่โล่งหรือที่ว่างระหว่างอาคาร และโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในพื้นที่ดังกล่าว

3) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางแผนบริเวณเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ธรรมชาติทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับอาคาร

4) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมณฑนศิลป์ หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

ทั้งนี้ ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจากสภาสถาปนิกด้วย

¹⁷ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543, มาตรา 4.

¹⁸ กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549.

2.3 ประวัติความเป็นมาของการประกันภัยความรับผิดของของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย

การประกันภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้นมีประวัติยาวนาน โดยปรากฏขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2368 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งยังทรงผนวชอยู่ ได้ทรงสั่งซื้อเครื่องพิมพ์จากประเทศอังกฤษ และโดยที่เกรงว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นระหว่างทาง จึงได้สั่งให้เอาเครื่องพิมพ์ดังกล่าวประกันภัยระหว่างการขนส่งในนามของพระองค์เอง แต่ทั้งนี้การประกันภัยที่ควรจะนับว่าได้เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยตรงได้เริ่มจากสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา คือในรัชกาลนี้มีฝรั่งเข้ามาตั้งห้างค้าขายมาก ห้างฝรั่งเหล่านี้ปรากฏว่าบางห้างได้เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศด้วย¹⁹

การประกันภัยความรับผิดที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นภายหลังจากประกันภัยประเภทอื่นจากหลักฐานที่สามารถค้นพบว่าได้มีการออกกรมธรรม์ประเภทนี้ใน พ.ศ. 2433 สำหรับคุ้มครองความรับผิดของร้านค้า วัตถุประสงค์ของการออกกรมธรรม์เพื่อคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจากการสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) เนื่องจากความรับผิดตามกฎหมาย แต่ถึงกระนั้นก็ตามกรมธรรม์ประเภทนี้ก็ยังไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลาย จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือประมาณทศวรรษที่ 1950 การประกันภัยนี้จึงค่อยๆ ได้เริ่มแพร่หลายกว้างขวางขึ้นพร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายบัญญัติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 และมาตรา 888 ว่าด้วยประกันภัยค้ำจุน แต่การประกันภัยดังกล่าวแทบจะไม่มีใครรู้จักเนื่องจากเดิมประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ความรู้และความต้องการในการคุ้มครองต่อความเสี่ยงภัยประเภทนี้จึงแทบจะไม่มีเลย แต่ต่อมาประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรมมากขึ้นก็เป็นเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมและมีบทบาทเข้าไปถึงภาคการเกษตรกรรม และได้มีการติดต่อทำการค้ากับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น มีการลงทุนและนำเม็ดเงินไปลงทุนกับต่างชาติมากมายมหาศาล²⁰

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศไทยเริ่มปรากฏเมื่อประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น การใช้บริการทางวิชาชีพจากบุคคลทั่วไปเริ่มมีจำนวนมากขึ้น และมีบางกรณีที่ทำให้บริการมีความผิดพลาดจนก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการเองหรือบุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายเริ่มมีความต้องการที่จะเรียกร้อง

¹⁹ ไชยยศ เหมะรัชตะ. เล่มเดิม. หน้า 10.

²⁰ นิยุทธิ์ เนติฤทธิ์. (2550). การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพกฎหมาย. หน้า 9-12.

ค่าเสียหายจากผู้ประกอบวิชาชีพมากขึ้น และค่าเสียหายที่มีการเรียกร้องมีจำนวนที่สูงมากเนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีลักษณะค่อนข้างจะรุนแรง ดังนั้น บริษัทผู้รับประกันภัยจึงมีการพัฒนากรมธรรม์ประกันภัยมาช่วยบรรเทาภาระความเสี่ยงจากการถูกเรียกร้องดังกล่าวให้กับบรรดาผู้ประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพนี้เกิดขึ้นหลังจากการประกันภัยประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกันภัยทางทะเล การประกันชีวิต หรือการประกันวินาศภัยประเภทอื่นๆ²¹

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคแรก บัญญัติว่า “อันว่าประกันภัยคำานั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ” จะเห็นได้ว่า ประกันภัยคำนั้นเป็นประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง แต่มิได้มีวัตถุประสงค์ในการประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนการประกันวินาศภัยธรรมดาแต่เป็นการประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance) ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่น²²

การประกันภัยความรับผิดนั้นมีวัตถุประสงค์ที่เอาประกันเป็นความรับผิดตามกฎหมายซึ่งอาจจะเป็นความรับผิดอันเนื่องมาจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก อันมีลักษณะเป็นความรับผิดในทางละเมิด (Tort Liability) และความรับผิดดังกล่าวอาจจะเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับคู่สัญญาที่มีลักษณะเป็นความรับผิดที่เกิดขึ้นตามสัญญา (Contractual Liability) ความรับผิดทั้งสองประเภทนี้ เป็นความรับผิดตามกฎหมายที่ถือว่าเป็นส่วนได้เสียที่สามารถเอาประกันได้ การประกันภัยในรูปแบบเช่นนี้จึงเรียกว่าการประกันภัยความรับผิด²³

2.4 แนวคิดในเรื่องการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมมีการเสี่ยงภัยอยู่ตลอดเวลา แม้ในขณะการเดินทางด้วยยานพาหนะ เช่น เครื่องบิน รถยนต์ เรือ หรือเดินด้วยเท้า อาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นเมื่อใดก็ได้ซึ่งไม่มีผู้ใดคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ความเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายก็เป็นความเสี่ยงภัยที่คร่าชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมากในแต่ละปี หากหัวหน้าครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งต้องมาเสียชีวิตลงก่อนวัยอันควรก็ย่อมส่งผล

²¹ วังนัพล ศรชัย. (2550). *มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ*. หน้า 17.

²² ไชยยศ เหมะรัชตะ. เล่มเดิม. หน้า 292.

²³ สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2532). “การประกันภัยความรับผิด”. *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมาธิราช*, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1. หน้า 67-68.

กระทบโดยตรงต่อสมาชิกของครอบครัวที่ยังอยู่ ในทางด้านที่อยู่อาศัยหรืออาคารที่ประกอบการค้า ความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากไฟไหม้ทำให้ต้องสิ้นเนื้อประดาตัว หรือการทำกิจกรรมของเกษตรกรที่มีความเสี่ยงต่อดินฟ้าอากาศหรือภัยธรรมชาติ ส่วนเจ้าของรถยนต์มีความเสี่ยงภัยอันเกิดจากการโจรกรรม หรืออุบัติเหตุบนท้องถนน เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์จึงคิดหาวิธีการเพื่อบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการประกอบวิชาชีพก็เช่นกัน เช่น วิชาชีพศัลยแพทย์ด้านศัลยกรรมเสริมความงามก็มีความเสี่ยงอย่างมากและหากเกิดการผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้บริการผู้ประกอบวิชาชีพศัลยแพทย์เสริมความงามเองก็ได้รับความเดือดร้อนต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ใช้บริการเป็นจำนวนเงินไม่น้อย ดังนั้น วิธีการหนึ่งที่จะจำกัดความเสี่ยงภัยคือ การประกันภัยนั่นเอง²⁴

เนื่องจากโดยทั่วไปเงื่อนไขสำคัญของการประกันภัยในการก่อให้เกิดสัญญาประกันภัยระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย คือ ความเสี่ยงภัย (Risk) และความสูญเสีย (Loss) เพราะหากไม่มีความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้วก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำประกันภัย ผู้เอาประกันภัยย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเอาประกันภัย และผู้รับประกันภัยก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรับประกันภัยอีกเช่นกัน จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าความเสี่ยงภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นที่ใด เวลาใด ก็ยังคงมีความเสี่ยงภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเมื่อเกิดความเสี่ยงภัยขึ้นก็ต้องได้รับความสูญเสียทุกครั้งไม่มากก็น้อยไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้ประสบภัยนั้น ในเรื่องความเสี่ยงภัยนั้นมีแนวคิดมาจากการที่ความเสี่ยงภัยเกิดจากความไม่แน่นอนและการที่มนุษย์ขาดความรู้เกี่ยวกับอนาคตว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้นกับตนเองอย่างไร ถ้าเรารู้แน่นอนว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นก็ไม่ได้มีความเสี่ยงภัย ในเรื่องความเสี่ยงภัยนั้นได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) ไว้หลายท่านดังนี้

ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศัททีย์ อธิบายความหมายของการเสี่ยงภัย (Risk) ไว้คือ “โอกาสอันไม่แน่นอนที่อันตรายอาจเกิดขึ้นแก่ร่างกายหรือทรัพย์สิน”

Frederick G.Crane กล่าวว่า ความเสี่ยงภัย หมายถึง ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอนาคตหรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงการไม่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์หรือขนาดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

Robert I.Mehr ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงภัย หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสีย หรือให้หมายความง่ายๆ ก็คือ ต้องประกอบด้วยความไม่แน่นอนและความสูญเสีย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการประกันภัยมาก ดังนั้น ความเสี่ยงภัยจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย

²⁴ พรชัย สุนทรพันธุ์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัย. หน้า 5.

Mark S.Dorman ได้กล่าวถึงความเสี่ยงว่าต้องประกอบด้วยคำในความหมายต่อไปนี้

- 1) ความเสี่ยง (Risk) คือ โอกาสที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
- 2) ภัย (Peril) คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเสียหรือเสียหาย
- 3) สภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหาย (Hazard) คือ สภาพเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้เพิ่มความสูญเสียบ่อยขึ้นหรือรุนแรงมากขึ้น สภาพดังกล่าวจึงเป็นตัวกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยให้สูงหรือต่ำได้เพราะหากสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายมีมูลค่าเบี้ยประกันภัยก็สูง แต่หากสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเสียหายมีน้อยค่าเบี้ยประกันภัยก็ต่ำ

คำ 3 คำ ดังกล่าวนี้นี้ จึงมีความเกี่ยวข้องกันเสมอ เพราะภัยนั้นก่อให้เกิดความเสี่ยงภัย และความเสี่ยงภัยก่อให้เกิดความต้องการที่จะทำประกันภัย

จากการให้ความหมายของคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) จากหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าคำว่า “ความเสี่ยงภัย” (Risk) คืออันตรายที่เกิดแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินต่างๆ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยไม่เลือกวันหรือสถานที่ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทำให้เกิดความเสียหายต่อการป้องกัน

ส่วนความสูญเสีย (Loss) หมายถึง การลดลงหรือการสิ้นสูญไปซึ่งมูลค่า อันเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนหรือโดยปราศจากการเจตนาจงใจ ความสูญเสียไม่จำเป็นต้องเป็นความสูญเสียทางกายภาพของวัตถุ (Loss of Physical Article) แต่อาจเป็นความสูญเสียที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Liability Loss) ซึ่งผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น ความสูญเสียที่เกิดจากความประมาท ความเสี่ยงภัย (Risk) และความสูญเสีย (Loss) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการประกันภัยโดยทั่วไป การประกันภัยความรับผิดชอบก็เป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความสูญเสียทางการเงิน (Financial Loss) ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยกระทำให้นुकคนอื่นได้รับความเสียหายอันเป็นความรับผิดชอบตามกฎหมายซึ่งไม่ใช่ความรับผิดชอบทางศีลธรรม (Moral Obligation) หรือผู้เอาประกันภัยรู้สึกรับผิดชอบเองต่อผู้เสียหายโดยไม่มีกฎหมายรองรับ การกระทำนั้นอาจเป็นอุบัติเหตุ (Accident) หรือเหตุการณ์ (Incident) จากความประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ได้ และผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายและต้องชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น ซึ่งถือเป็นการสูญเสียทางการเงินของผู้เอาประกันภัย²⁵

จะเห็นได้ว่าจากแนวคิดเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดชอบในวิชาชีพข้างต้น ผู้ประกอบวิชาชีพต้องตกอยู่ในความเสี่ยงตลอดเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

²⁵ นิยุทธิ์ เนติฤทธิ์. (2550). เล่มเดิม. หน้า 10.

นอกจากนี้ สิ่งที่กระตุ้นให้มีผลิตภัณฑ์การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ มาจากคำตัดสินในคดีระหว่าง Donoghue V. Stevenson ในปี 1932 และคดีระหว่าง Hedley Byrne & Co. Ltd V. Heller & Partner Ltd ในปี 1945

คดีระหว่าง Donoghue V. Stevenson ได้ให้ความหมายของ “Professional” หรือ “ผู้ประกอบวิชาชีพ” ว่าผู้ประกอบวิชาชีพต้องรับผิดชอบต่ลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากการให้บริการทางวิชาชีพถ้าปรากฏว่าผู้ประกอบวิชาชีพ

1. มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง เอาใจใส่เยี่ยงบุคคลที่ประกอบวิชาชีพ
2. ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าว
3. มีบุคคลได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบทางกายภาพเป็นอันตรายเป็นชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และผู้ที่ละเลยหรือทำผิดหน้าที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ²⁶

ตัวอย่างคดีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตย์กรรมควบคุม (Architects) คือ คดี Begot V. Stevens & Co. Ltd (1996)²⁷ และตั้งแต่กลางปี 1970 เป็นต้นมา ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพก็ได้รับการขยายขอบเขตออกไป โดยศาลได้ตัดสินให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องรับผิดชอบทั้งทางในสัญญาและละเมิดต่ลูกค้าของเขาในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพฝ่าฝืนหน้าที่ (Breach Of Duty) นอกจากความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพต่ลูกค้าของเขาดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพอาจต้องรับผิดชอบทางละเมิดต่อบุคคลที่สามด้วยในกรณีที่การละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลที่สาม ดังจะเห็นได้จากความรับผิดของทนายความต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวความของเขา²⁸ และความรับผิดของสถาปนิกต่อบุคคลที่สาม นอกจากลูกค้าของเขา เช่น เจ้าของอาคารในภายหลัง (Subsequent Owners) และผู้ใช้อาคาร ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกับลูกค้าของเขาในการที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้อาคาร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความปลอดภัยของพวกเขาขึ้นอยู่กับความชำนาญและความระมัดระวังของสถาปนิก ดังนั้น คดีส่วนมากจึงได้รับการตัดสินว่าสถาปนิกต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม²⁹ ทั้งนี้มาจากหลักเกณฑ์ที่ว่าบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวัง (Duty Of

²⁶ วัจน์พล ศรชัย. (2550). เล่มเดิม. หน้า 10.

²⁷ 1.Q.B.197.

²⁸ Rupert M. Jackson and John L. Powell. *Professional Negligence*. p.13.

²⁹ Ibid.

Care)³⁰ ต่อทุกคนผู้ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะได้รับผลกระทบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของเขา³¹ ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี แนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ตั้งอยู่บนเกณฑ์ของความผิดในความประมาทเลินเล่อ ถือว่าการประกอบวิชาชีพทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพ “มีหน้าที่” ที่จะต้องใช้ความระมัดระวัง แม้ผู้ประกอบวิชาชีพจะมีข้อผูกพันตามสัญญาหรือไม่ก็ตาม ความรับผิดชอบทางละเมิดก็ยังคงมีอยู่โดยทุกกรณีหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หลักพื้นฐานแห่งความรับผิด (Base of liability) ของผู้ประกอบวิชาชีพในการประกอบวิชาชีพโดยประมาทเลินเล่อ (Professional Negligence) นั้นอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดที่ว่า การกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังก่อให้เกิดความรับผิดได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ผิด (Violation of a duty of care gives rise to liability only if the Professional Acted with fault)

2.5 ประเภทของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

ในเบื้องต้นควรทราบความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเสียก่อนว่ามีความหมายอย่างไร โดยตำราทางวิชาการรวมถึงพจนานุกรมกฎหมายประกันภัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมกฎหมายประกันภัย (Dictionary of Insurance Law) ได้ให้ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพหมายถึง การประกันภัยประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบกับบุคคลหลายประเภท อาทิเช่น นายความ นักบัญชี นายหน้า สถาปนิก จากการเรียกร้องให้รับผิดชอบในการชำระค่าเสียหายให้แก่ลูกค้าจากความประมาทเลินเล่อในการทำงานตามหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพ³²

ตำราทางกฎหมายประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance Law) ได้ให้ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพหมายถึง สัญญาที่สร้างขึ้นระหว่างผู้เอาประกันภัยที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพและผู้รับประกันภัย โดยที่

³⁰ หลัก Duty of Care คือ หลักการใช้ความระมัดระวังในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยของแพทย์ในกฎหมายระบบ Common Law โดยถือว่าหากแพทย์มิได้มีความระมัดระวังในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในระดับแพทย์วิญญูชนแล้วย่อมต้องรับผิดชอบฐานะกระทำโดยประมาทเลินเล่อต่อผู้ป่วย

³¹ Rupert M. Jackson and John L. Powell. Op.cit. p. 13.

³² Professional Indemnity Insurance. A type of insurance effected by various person e.g. solicitors, accountants, brokers, architects, against their liability to pay damages to their clients by reason of negligence in the performance of their professional duty.

ผู้รับประกันภัยสัญญาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพจากการถูกรื้อถอนเช่นว่านั้น จากลูกค้า หรือบุคคลที่สามซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการให้บริการของผู้ประกอบการวิชาชีพ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการประกันภัยเพื่อบุคคลที่สาม³³

ตามความเห็นของศาสตราจารย์พิเศษจำรัส เหมะจารุ เห็นว่าการประกันภัยค่าจูนมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประกันภัยเป็นทรัพย์สินเหมือนอย่างประกันวินาศภัยแบบอื่น หากแต่การประกันภัยค่าจูนเป็นการประกันภัยสำหรับความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลอื่น ซึ่งความจริงน่าจะเรียกชื่อการประกันภัยแบบนี้ว่า การประกันภัยสำหรับความรับผิด จะเข้าใจได้ง่ายกว่าที่เรียกว่าประกันภัยค่าจูน ทั้งนี้ ศาสตราจารย์พิเศษจำรัส เหมะจารุ ได้ให้ความหมายของการประกันภัยค่าจูนหรือการประกันภัยความรับผิด ไว้คือ สัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกและวินาศภัยนั้นผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ³⁴

การประกันภัยค่าจูนหรือการประกันภัยความรับผิด ตามความเห็นของรองศาสตราจารย์สรพล สุขทรศนีย์ คือ การที่ผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ³⁵

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกันภัยความรับผิด ถือเป็นการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่งซึ่งประเภทของการประกันวินาศภัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

ประเภทที่ 1. การประกันภัยเกี่ยวกับบุคคล สามารถแบ่งออกเป็น การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal Accident Insurance) การประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับบุคคลและกลุ่มทั่วไป (Travel Accident Insurance) การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคลสำหรับผู้โดยสารเรือโดยสารรับจ้าง (Boat Carrier) การประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (Travel Accident Insurance for Tour operators and guides) และการประกันสุขภาพ (Health Insurance)

³³ A Profession Indemnity Insurance Policy is a contract between the insured professional and the insurer in which the insurer promises to indemnify the Professional against claims against it by clients or person affected by the professional's activity

³⁴ จำรัส เหมะจารุ. (2530). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะประกันภัย. หน้า 146-147.

³⁵ สรพล สุขทรศนีย์. (2533). คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย : ศึกษาแบบเรียงมาตรา. หน้า 106.

ประเภทที่ 2. การประกันภัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้อีก 4 ประเภท คือ การประกันอัคคีภัย (Fire Insurance) การประกันภัยสำหรับการขนส่งสินค้า (Marine Risks Insurance) การประกันภัยรถยนต์ (Motor Insurance) การประกันภัยเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Insurance)

ประเภทที่ 3. การประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมาย (Liability Insurance) เป็นการประกันภัยที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัย บุคคลในครอบครัว หรือลูกจ้างของผู้เอาประกันภัยที่ทำให้บุคคลอื่นเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือทรัพย์สินเสียหาย เช่น เจ้าของอาคารห้างสรรพสินค้าต้องรับผิดชอบอาคารเกิดไฟไหม้ จนเป็นเหตุให้ลูกค้าเสียชีวิต นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง ถ้าขณะที่ลูกจ้างทำงานให้แก่ นายจ้าง แล้วทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น บิดา มารดา ต้องรับผิดชอบจากการกระทำของบุตรที่เป็นผู้เยาว์ เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากสัตว์ของตนไปกัดผู้อื่น เป็นต้น

ดังนั้น จึงสามารถแบ่งประเภทการประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดตามกฎหมายได้ ดังนี้

- 1) การประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (Public Liability Insurance)
- 2) การประกันภัยความรับผิดจากผลิตภัณฑ์ (Product Liability Insurance)
- 3) การประกันภัยความรับผิดจากการประกอบวิชาชีพ (Professional Liability Insurance)
- 4) การประกันภัยเงินทดแทนคนงาน (Worker's Compensation Insurance)
- 5) การประกันภัยความรับผิดของนายจ้าง (Employer's Liability Insurance)
- 6) การประกันภัยความรับผิดของกรรมการและเจ้าหน้าที่ (Directors and Officers Liability Insurance)
- 7) การประกันภัยอสังหาริมทรัพย์ (Bail Bond Insurance)³⁶

ในเรื่องของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Liability) นั้นให้ความคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ จักษุแพทย์ ศัลยแพทย์ เกษตรกร วิศวกร สถาปนิก ผู้สอบบัญชีและทนายความ ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรวิชาชีพมาแล้ว ในกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อวิชาชีพ ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอกซึ่งเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการประกอบวิชาชีพของตน เป็นการประกันภัยอุบัติเหตุของผู้ใช้วิชาชีพในขณะปฏิบัติงานอาชีพของบุคคลต่างๆ การประกันภัยประเภทนี้แบ่งออกได้ดังนี้

³⁶ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการประกันภัย ประจำปี 2548-2550. (2548). *คู่มือวิชาการประกันภัย*. หน้า 61-71.

1) ความรับผิดชอบของแพทย์ ศัลยแพทย์ และทันตแพทย์ต่อคนไข้ กรรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองแก่แพทย์ ศัลยแพทย์ และทันตแพทย์ ซึ่งรวมทั้งพยาบาลและผู้ช่วยแพทย์ที่ทำตามคำสั่งแพทย์ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่คนไข้ เนื่องมาจากความบกพร่องพลั้งพลาดไม่ว่าการปฏิบัติจะอยู่ต่อหน้าแพทย์หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งความเสียหายที่ทำให้คนไข้ต้องสูญเสียรายได้ด้วย ผู้รับประกันจะเป็นผู้รับผิดชอบในการใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำของแพทย์ พยาบาล หรือผู้ช่วยแพทย์ที่กระทำตามคำสั่งของแพทย์ เมื่อเมาสุราหรือขณะที่คิดยาเสียสติ

2) ความรับผิดชอบของเภสัชกรต่อผู้ซื้อยา กรรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองแก่เภสัชกรเมื่อผู้ซื้อยาได้รับความเสียหาย เนื่องจากรับประทานยาที่ผสมผิดสัดส่วน หรือรับประทานยาที่ผู้ขายหยิบให้ผิดประเภท ไม่ว่าการเสียหายจะเกิดขึ้นทันทีหรือภายหลังจากใช้ยานั้นติดต่อสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลานานก็ตาม และการเสียหายนี้ต้องเกิดขึ้นในระหว่างสัญญาผลบังคับใช้ ซึ่งผู้รับประกันก็รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายขายยา

3) ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลต่อคนไข้ กรรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองโรงพยาบาลในการดูแลรักษาคคนไข้รวมถึงการให้อาหาร อันเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อของแพทย์ พยาบาล หรือคณงานประจำโรงพยาบาลหรือคลินิก ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดภายในหรือภายนอกโรงพยาบาลก็ตาม ผู้รับประกันก็จะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันก็จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการกระทำที่เป็นอาชญากรรม

4) ความรับผิดชอบของจักษุแพทย์ต่อคนไข้ กรรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองความบกพร่อง ประมาทเลินเล่อ ในการปฏิบัติหน้าที่ของจักษุแพทย์เท่านั้น ไม่รวมการกระทำของลูกจ้าง

5) ความรับผิดชอบของร้านเสริมสวยต่อลูกค้า กรรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อของร้านเสริมสวยหรือความเสียหายบาดเจ็บที่เกิดแก่ลูกค้าในการใช้ยาหรือบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ซื้อจากร้านเสริมสวย

ข้อยกเว้น ผู้รับประกันก็จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายเนื่องจากการตกแต่งอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

6) ความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีต่อผู้ว่าจ้าง กรมธรรม์ลักษณะนี้ให้ความคุ้มครองในความประมาทเลินเล่อของผู้ทำหรือสอบบัญชี ในการก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง
 ข้อยกเว้น ผู้รับประกันภัยจะไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของผู้ทำหรือสอบบัญชีที่ส่อเจตนาทุจริตหรือนอ โงง³⁷

2.6 ระบบและความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในหัวข้อนี้จะได้ทำการศึกษาถึงรายละเอียดของระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพว่าเป็นอย่างไรบ้าง รวมถึงความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีการทำในปัจจุบันว่ารายละเอียดของความคุ้มครองเป็นอย่างไรบ้าง โดยจะได้กล่าวโดยลำดับต่อไปนี้

2.6.1 ระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

จากการศึกษาพบว่าระบบของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพมี 2 ระบบ คือระบบสมัครใจ (Voluntary) และระบบบังคับ (Compulsory) ในการพิจารณาว่าจะนำระบบใดมาใช้เพื่อให้ความคุ้มครองกับผู้เสียหายนั้น จะต้องพิจารณาว่าระบบการประกันแบบใดจะเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและยังประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหายมากที่สุด และในขณะเดียวกันจะต้องไม่เป็นภาระของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมากเกินไปจนความจำเป็นด้วย

(1) การประกันภัยในระบบสมัครใจ (Voluntary)

การประกันภัยในระบบสมัครใจ คือ สัญญาที่ผู้เอาประกันมีความสมัครใจในการเข้าทำสัญญา โดยการทำที่ผู้เอาประกันตกลงโอนความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายของตนไปให้ผู้รับประกันภัยโดยผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัยตกลงรับโอนความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายนั้นไว้ หากเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกเนื่องจากความรับผิดของผู้เอาประกันแล้ว ผู้รับประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกในนามของผู้เอาประกันภัย ในการประกันภัยที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เอาประกันภัยจริงๆ นั้น มีน้อยมาก ดังนั้นการประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในระบบสมัครใจอาจเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากการประกันภัยคือแผนการเฉลี่ยร่วมกัน (Co-operative risk sharing plan) ซึ่งเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของการประกันภัย เพราะหากมีภัยเกิดขึ้น ความสูญเสียมีเท่าใดจะเฉลี่ยไประหว่างผู้เสี่ยงภัยนั่นเอง ในกรณีของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีจำนวนไม่มาก ปัจจุบันผู้ได้รับ

³⁷ สุธรรม พงศ์สำราญ และคณะ. (2539). *หลักการประกันวินาศภัย*. หน้า 242-243.

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีอยู่จำนวน 16,947 คน³⁸ ความสูญเสียที่เฉลี่ยกันไปในนี้จะแสดงในรูปของเบี้ยประกันภัย (Premium) หากการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีจำนวนผู้เอาประกันภัยน้อยกรณีจึงไม่เป็นไปตามกฎของสิ่งจำนวนมาก (The Law of Law number) ตามหลักการกระจายเสี่ยงภัยในระบบประกันภัยนี้จะดำเนินไปได้ยากเนื่องจากมีผู้ทำประกันภัยน้อย

ปัจจุบันบริษัท ประกันภัยที่จำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพมีอยู่ทั้งหมด 9 บริษัท คือ บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัท คิวบีอีประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัท นำสินประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัท ไพบูลย์ประกันภัย จำกัด บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด บริษัท อาคเนย์ประกันภัย (2000) จำกัดและบริษัท เอช อินชัวร์นส์ จำกัด โดยอัตราเบี้ยประกันภัยอยู่ระหว่าง 0.01-10% หรือ 10-10,000 บาทต่อจำนวนเงินจำกัดความรับผิด 100,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาชีพ ประสบการณ์ของผู้เอาประกันภัย³⁹

(2) การประกันภัยในระบบบังคับ (Compulsory)

เนื่องจากการกระทำของบุคคลบางประเภทอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงแล้วยังอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมทางอ้อมอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ความรับผิดที่เกิดจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของกลุ่มแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ประสบภัยด้วย เพื่อหลักประกันความมั่นคงแก่ประชาชน รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมสวัสดิการทางสังคมโดยมีการตรากฎหมายออกมาใช้บังคับโดยจัดให้มีมาตรการเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วและทันทั่วถึง โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักในการพิสูจน์ความเสียหายตามขั้นตอนของกฎหมายที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดี ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ไม่ทันต่อการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันประเทศไทย มีกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดทำประกันภัยในระบบบังคับ ยกตัวอย่างเช่น

1) การประกันภัยรถยนต์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535⁴⁰ เรียกสั้นๆว่า “การประกันภัย พ.ร.บ.”⁴¹ ที่กำหนดให้บุคคลที่เป็นเจ้าของรถทุกคันต้องทำประกันภัย

³⁸ สุรัตน์ พุ่มผล. หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและใบอนุญาต สถาปนิก. สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2555.

³⁹ <http://www.oic.or.th> สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2555

⁴⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535.

สำหรับความเสียหายต่อบุคคลที่สามอันเกิดจากรถ เพื่อให้ความคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทุกคน ซึ่งได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยเพราะเหตุประสพภัยจากรถให้ได้รับการแก้ไขเยียวยา โดยให้ได้รับค่าเสียหายเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในกรณีได้รับอันตรายแก่กายหรืออนามัยหรือให้ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพในกรณีเสียชีวิตโดยเร็วที่สุด หลังจากที่ได้รับความบาดเจ็บจากรถโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลทุกแห่งว่าจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอย่างแน่นอนและรวดเร็วเมื่อได้รับผู้ประสพภัยจากรถเข้ารับรักษาตัว และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจประกันภัยเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระค่าเสียหาย ทั้งนี้เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสพภัยและครอบครัว ทั้งยังจะต้องใช้เป็นหลักฐานในการต่อทะเบียนรถ มิฉะนั้นจะมีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ถ้าเจ้าของรถคันใดไม่จัดทำประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสพภัยจากรถ กรมการขนส่งทางบกจะไม่รับจดทะเบียนหรือต่อทะเบียนให้

2) การประกันภัยความเสียหายจากอาคารตามกฎหมายกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ.2548⁴² ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 เป็นการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่บังคับให้เอกชนที่เป็นเจ้าของอาคาร ผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการในอาคารตามประเภทที่กำหนด เช่น อาคารสูงตั้งแต่ 23 เมตรขึ้นไป อาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป อาคารชุมนุมคนที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไปหรือชุมนุมคนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป เช่น คอนโดมิเนียม หอประชุม ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โรงมหรสพ โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยการโรงแรม สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ 50 เมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือคานฟ้าของอาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องทำประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

⁴¹ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการประกันภัย ประจำปี 2548-2550. เล่มเดิม. หน้า 65.

⁴² กฎกระทรวงกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548.

3) การประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ตรวจสอบอาคาร ตามกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548⁴³ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 8 (13) (14) และ (15) และมาตรา 32 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว บังคับให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคารจะต้องจัดส่งสัญญาประกันภัยและค่าธรรมเนียมประกันภัยให้แก่คณะกรรมการควบคุมอาคาร โดยจะต้องเป็นการประกันภัยความรับผิดที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ขอขึ้นทะเบียนในการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบตามกฎหมายในฐานะผู้ตรวจสอบ โดยจะต้องมีจำนวนเงินคุ้มครองไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อครั้ง และไม่น้อยกว่าสองล้านบาทต่อปีและมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งหากสัญญาประกันภัยได้สิ้นสุดอายุคุ้มครองลงไม่ว่าด้วยเหตุใดแล้ว กรณีเป็นเหตุให้คณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคารได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการสถาปัตยกรรม

4) การประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 มาตรา 11 (1) ได้กำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีหรือให้บริการวิชาชีพบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีและนิติบุคคลนั้นต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สาม ทั้งนี้ ตามประเภท จำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นอกจากนี้ในต่างประเทศก็มีการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพในระบบ บังคับเช่นกัน คือ ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย บังคับสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและนายหน้าประกันภัย (Professional Indemnity for Lawyer and Insurance Broker)⁴⁴

⁴³ กฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548.

⁴⁴ อรรถพล พิบูลชนพัฒนา. (2546,พฤษภาคม). “ธุรกิจประกันภัยเอเชียในปี 2545.” *วารสารประกันภัย*, ปีที่ 28, ฉบับที่ 110. หน้า 36-42.

2.6.2 ความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

ความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามที่ปรากฏ ในปัจจุบันมีลักษณะและรายละเอียดของการคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) ขอบเขตของความคุ้มครอง

โดยทั่วไปกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อผู้เอาประกันภัยตามจำนวนความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยจะต้อง จ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกใดๆ สำหรับ 2 กรณี คือ

1) ความสูญเสียทางการเงินใดๆ ที่เกิดจากข้อผิดพลาดในการทำงานหรือให้บริการทางวิชาชีพ

2) ความบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยต่อร่างกายและความเสียหายต่อทรัพย์สินซึ่งเกิดจากการดำเนินงานในวิชาชีพ

ความบาดเจ็บต่อร่างกายหรือทรัพย์สินที่เสียหายดังกล่าวนี้ จะต้องมิสาเหตุจากความผิดพลาดซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตการประกอบวิชาชีพของตน

นอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องชดใช้ให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพยังให้ความคุ้มครองถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการต่อสู้คดีของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยได้ให้ความยินยอมในการต่อสู้ คดีนั้นๆ

(2) เงื่อนไขบังคับของความคุ้มครอง

ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลา คือ

- 1) ณ เวลาที่เกิดความผิดพลาดขึ้นในการประกอบวิชาชีพ
- 2) ณ เวลาที่เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายที่เกิดจากข้อผิดพลาด
- 3) ณ เวลาที่เกิดการเรียกร้องค่าเสียหายจากสาเหตุดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า ช่วงระยะเวลาระหว่างการเกิดข้อผิดพลาดขึ้นจนถึงเกิดความเสียหายที่เรียกร้องภายใต้การประกันภัยอาจใช้เวลานานมากเป็นปีๆ กรมธรรม์ประกันภัยที่คุ้มครองความเสียหาย อาจจะต้องใช้เวลานานในการจัดการค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่ระยะเวลาเอาประกันภัยมีระยะเวลายาว เช่น 1-5 ปี อาจเกิดกรณีที่ระยะเวลาการคุ้มครองตามกรมธรรม์สิ้นสุดลงก่อนที่จะทำการเรียกร้องค่าเสียหายได้ ดังนั้น จึงมีการพัฒนากฎกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพให้มีลักษณะเป็น “Claim Made Basis” เพื่อลดปัญหาดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแต่ยังไม่ได้มีการแจ้งเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัย

กรรมธรรม์ในลักษณะ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองแบบย้อนหลัง เมื่อมีการทำประกันภัยประเภทนี้ โดยจะคุ้มครองถึงเหตุหรือข้อผิดพลาดของผู้เอาประกันภัยอันเป็นที่มาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นก่อนระยะเวลาตามกรรมธรรม์ แต่ได้มาเกิดการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาการคุ้มครองตามกรรมธรรม์หรืออีกนัยหนึ่งกรรมธรรม์แบบ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองก็ต่อเมื่อได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาที่เอาประกันภัยแม้ว่าข้อผิดพลาดจะเกิดขึ้นก่อนระยะเวลาการประกันภัยก็ตาม แต่ในกรณีที่เหตุแห่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาแห่งความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ แต่มิได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาดังกล่าว กรณีเช่นนี้ จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัย ตัวอย่างเช่น หนายความพล่อยให้คดีของลูกความหมดอายุความและเป็นเหตุให้ลูกความเกิดความเสียหาย หนายความผู้นี้จะได้รับความคุ้มครองตามกรรมธรรม์เฉพาะเมื่อลูกความได้เรียกร้องค่าเสียหายในระหว่างเวลาคุ้มครองของกรรมธรรม์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าข้อผิดพลาดของหนายความจะได้ประมาทเลินเล่อภายในระยะเวลาของการคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัยหรือไม่

อย่างไรก็ตาม หากเกิดสถานการณ์ซึ่งผู้เอาประกันภัยคาดหมายได้ว่า จะเกิดข้อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนขึ้นได้ และได้แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรตามเงื่อนไขของกรรมธรรม์แล้ว ให้ถือว่า การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนซึ่งอาจเกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาประกันภัยนั้นได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาประกันภัยนั้น

กล่าวโดยสรุป คือ กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพแบบ “Claim Made Basis” จะให้ความคุ้มครองดังนี้

“กรรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองข้อเรียกร้องของผู้เสียหายตามกฎหมาย ซึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัยที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลาการประกันภัยหรือ ณ เวลาใดก่อนระยะเวลาการประกันภัย เว้นแต่จะมีเงื่อนไขบังคับระยะเวลาการย้อนหลังของเหตุการณ์”⁴⁵

(3) จำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบตามกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ

กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพโดยทั่วไปจะกำหนดจำนวนเงินที่จะชดใช้ภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดชอบสูงสุดสำหรับการชดใช้ภายใต้เหตุการณ์เรียกร้องหนึ่งครั้ง และอาจจะมีจำนวนเงินจำกัดสูงสุดสำหรับการเรียกร้องทุกรายรวมกันภายในระยะเวลาการประกันภัย (Aggregate Limit) นอกจากจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบที่

⁴⁵ ทศนิยัวรรณ ศิริจันทร์แสง. มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี. หน้า 14-15.

ได้รับการชดเชยแล้ว ความคุ้มครองตามกฎหมายประกันภัยประเภทนี้ยังให้ความคุ้มครองเพิ่มขึ้นถึงค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการต่อสู้คดี หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตกลงเพื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทน

โดยทั่วไป ขนาดของจำนวนเงินจำกัดความรับผิดจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย แต่ในบางประเทศสมาคมวิชาชีพได้แนะนำหรือกำหนดแนวทางให้ผู้ประกอบวิชาชีพทำประกันภัยความรับผิดโดยมีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดสูงสุดตามสภาพการณ์ของประเทศนั้นๆ

(4) อาณาเขตของความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

โดยปกติแล้วผู้ประกอบวิชาชีพต้องการให้ความคุ้มครองการประกันภัยครอบคลุมตลอดอาณาเขตที่ตนประกอบอาชีพอยู่ เช่น สำนักงานของผู้เอาประกันภัย คลินิก หรือสถานพยาบาลที่ให้บริการ ดังนั้น อาณาเขตความคุ้มครองตามที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัยจะกำหนดให้ครอบคลุมถึงสถานที่ดังกล่าว ข้อพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ อาณาเขตของศาลและกฎหมายที่ใช้บังคับกับผู้เอาประกันภัย ซึ่งก็คือ อาณาเขตศาลและกฎหมายของประเทศที่สถานประกอบการของผู้เอาประกันภัยตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม ผู้เอาประกันภัยอาจจะขอให้มีความคุ้มครองขยายออกไปถึงนอกประเทศของตนและให้รวมถึงประเทศอื่นซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำงานโครงการก่อสร้างข้ามชาติ ซึ่งผู้รับประกันภัยเองจะต้องทำความเข้าใจถึงกฎหมายและวิธีปฏิบัติทางกฎหมายในประเทศอื่นซึ่งได้ขยายความคุ้มครองไปถึง

(5) ข้อยกเว้นของความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ

สำหรับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทุกประเภทจะมีเงื่อนไขข้อยกเว้นที่สำคัญและเหมือนกันประการหนึ่ง คือ การที่ผู้เอาประกันภัยละเมิดต่อวิชาชีพของตนโดยมิได้ทำตามหน้าที่รับผิดชอบตามวิชาชีพโดยเจตนา การกระทำเช่นนี้จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ สำหรับข้อยกเว้นอื่นๆ จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิชาชีพนั้นๆ ตัวอย่างเช่น

สถาปนิกและวิศวกรที่ปรึกษา หากมีส่วนร่วมในการทำงานก่อสร้างหรือ เครื่องจักรโดยตรงหรืองานที่ดำเนินการโดยบริษัทในเครือของตนก็ดี กรมธรรม์จะยกเว้นไม่คุ้มครองเฉพาะงานที่ดำเนินการโดยบริษัทในเครือ เนื่องจากผู้รับประกันภัยไม่สามารถแยกความเสียหายได้ว่าเกิดจากข้อผิดพลาดของแบบหรือเป็นข้อผิดพลาดจากการดำเนินการตามโครงการ นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นของกรมธรรม์ซึ่งไม่คุ้มครองถึงความผิดพลาดจากการประเมินราคาโครงการ หรือการไม่สามารถทำงานให้เสร็จตามเวลากำหนด

ทนายความและผู้ตรวจสอบบัญชี ข้อยกเว้นของวิชาชีพทั้ง 2 วิชาชีพนี้โดยเฉพาะ คือ การหมิ่นประมาทหรือการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงต่อลูกค้าหรือลูกค้าของตน นอกจากนี้ ธรรมเนียมประเพณีความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพทั้ง 2 วิชาชีพนี้ ยังยกเว้นความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตโดยผู้เอาประกันภัยหรือลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย

แพทย์และสถานพยาบาล ข้อยกเว้นสำหรับการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ ได้แก่ การกระทำที่เป็นอาชญากรรมหรือละเมิดต่อกฎหมายใดๆ การประกอบหน้าที่ในวิชาชีพขณะที่มีอาการเมาสุราหรือยา เฉพาะกรณีทันตแพทย์ การให้การรักษาในขณะที่ผู้ป่วยมีอาการอักเสบและมีข้อห้ามทางแพทย์กำหนดไว้ และการรักษาพยาบาลอย่างอื่นที่ไม่ใช่การรักษาอาการเจ็บป่วยของคนไข้ เช่น การทำศัลยกรรมตกแต่ง

(6) การขยายความคุ้มครองของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ

โดยข้อจำกัดทั่วไปและข้อยกเว้นภายใต้ธรรมเนียมประเพณีความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้เอาประกันภัยอาจจะขอให้ผู้รับประกันภัยพิจารณาขยายความคุ้มครองได้ในกรณีต่อไปนี้

1. การขยายอาณาเขตความคุ้มครอง
2. การขยายขอบเขตของศาล
3. การขยายความคุ้มครองกรณีหมิ่นประมาท
4. การขยายความคุ้มครองกรณีทุจริตโดยลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย
5. การขยายความคุ้มครองการสูญเสียหรือสูญหายของเอกสาร
6. การขยายความคุ้มครอง รวมถึงสำหรับหุ้นส่วนหรือกรรมการบริษัทผู้เอาประกันภัย

ที่ลาออกไปหรือเข้ามาใหม่

(7) เงื่อนไขทั่วไปและความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัย

ธรรมเนียมประเพณีความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพโดยทั่วไปจะกำหนด เงื่อนไขต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบทันทีที่เกิดการเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลภายนอก
2. เงื่อนไขบังคับไม่ให้ผู้เอาประกันภัยดำเนินการเจรจาต่อรองชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้รับประกันภัยก่อน
3. เงื่อนไขกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเอกสาร หรือหลักฐานอื่นๆ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยสามารถใช้ต่อสู้คดีได้ หากเป็นกรณีจำเป็น

ส่วนความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบจำนวนเงินส่วนหนึ่งของค่าสินไหมทดแทนที่ถูกเรียกร้องโดยบุคคลภายนอก เพื่อเป็นเงื่อนไขให้ผู้

เอาประกันภัยใช้ความระมัดระวังในการจัดการกับกรณีการเรียกร้องของบุคคลภายนอกโดยมีส่วนร่วมรักษาผลประโยชน์ของผู้รับประกันภัย และอีกเหตุหนึ่ง ก็คือ เป็นการตัดกรณีค่าสินไหมทดแทนที่มีจำนวนไม่สูง เพื่อไม่ให้ผู้รับประกันภัยต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบมารายเกินไป และเป็นจำนวนค่าเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยสามารถรับผิดชอบเองได้ จำนวนความรับผิดชอบแรกของผู้เอาประกันภัย จะเป็นเท่าไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประเภทวิชาชีพและรายได้ของผู้เอาประกันภัยเอง ในกรณีทั่วไปแล้ว จำนวนร้อยละ 1 ของรายได้ต่อปีของผู้เอาประกันภัยจะถูกกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบส่วนแรกของผู้เอาประกันภัย

(8) การพิจารณารับประกันภัย

ในการพิจารณารับประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ผู้รับประกันภัย ได้ตระหนักถึงสถานะการให้ความคุ้มครองสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ แม้แต่การสูญเสียหรือหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้เอาประกันภัยมีข้อบกพร่องในความรู้ตามคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นหรือการขาดการอบรมที่ดีเพียงพอสำหรับพนักงานลูกจ้างของผู้ประกอบวิชาชีพหรืออาจจะเกิดจากความประมาทผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการบริหารสำนักงานของผู้ประกอบวิชาชีพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ในการบริหารงานและให้บริการที่ดีพอ องค์ประกอบต่างๆ ที่กล่าวมานี้ นับเป็นความเสี่ยงภัยของการประกันภัยประเภทนี้ โดยทั่วไปการพิจารณารับประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะพิจารณาจากข้อมูลในใบคำขอเอาประกันภัยพร้อมทั้งข้อมูลที่จะสอบถามเพิ่มเติมจากผู้เอาประกันภัยในรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดคุณสมบัติทางวิชาชีพของผู้เอาประกันภัย
2. ประสบการณ์ในทางวิชาชีพ
3. กิจกรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพดำเนินอยู่ รวมทั้งหากผู้เอาประกันภัยมีกิจกรรมในฐานะผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาชีพนั้น
4. หุ่นส่วนหรือกรรมการที่ร่วมดำเนินธุรกิจ ทั้งรายละเอียดของคุณสมบัติและประสบการณ์
5. จำนวนพนักงานและลูกจ้างภายในสำนักงาน
6. รายได้ต่อปีของผู้เอาประกันภัย
7. ประวัติการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ผ่านมา
8. ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เฉพาะวิชาชีพต่างๆ ซึ่งศึกษาได้จากตัวอย่างใบคำขอเอาประกันภัยแต่ละวิชาชีพ⁴⁶

⁴⁶ พิพัฒน์ เทพปฏิพัทธ์ และคณะ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาการประกันวินาศภัย 2 หน่วยที่ 9-15. หน้า 124-129.